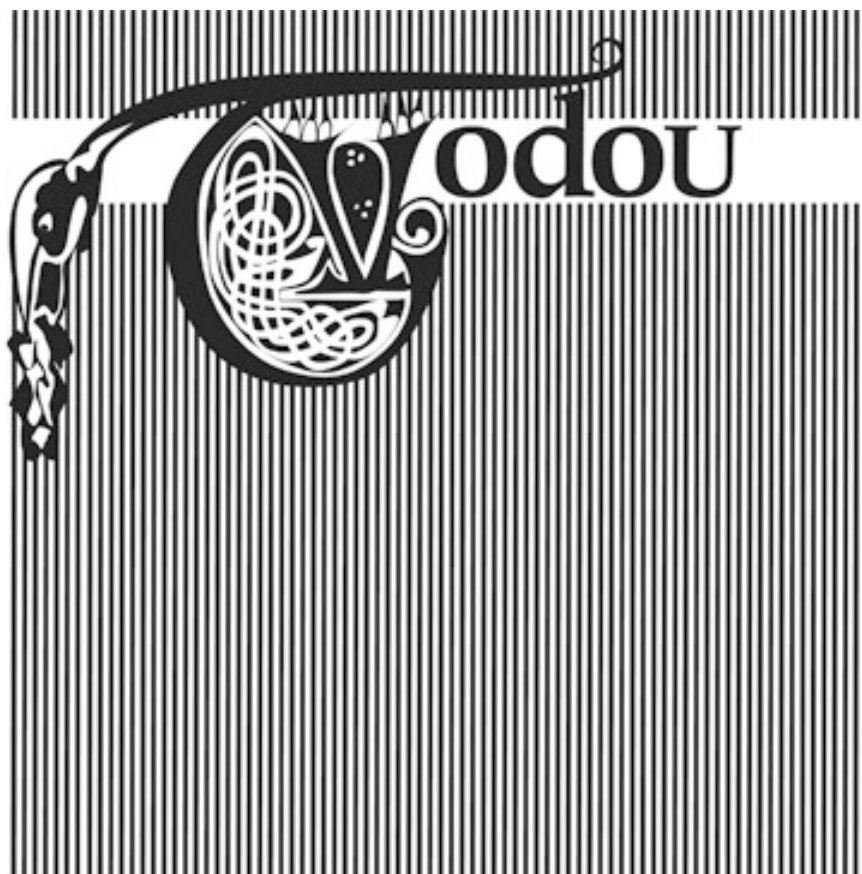

VODOU i galleri 0047 (<http://www.projekt0047.com/>) er noe så sjeldent som en lydkunstutstilling. Kurator Marianne Zamecznik har sammen med sin svenske kollega Lina Selander valgt verk ut fra en idé om historiefortelling og eventyrtradisjon med nordisk fokus, med et uttrykk som lener seg i retning av mystikk og dystopi, og ikke mot teknisk kyndighet eller fascinasjon for lyd som materiale. Utstillingen har som mål å gjøre innholdet tilgjengelig for brede grupper, ikke bare for dem med spesiell interesse eller kunnskap om lyd og akustikk - eller signalbehandling, for den saks skyld.

Utstillingen er åpen onsdag – søndag frem til 15. desember, stengt i juleferien og deretter åpen fra 3. januar 2008.

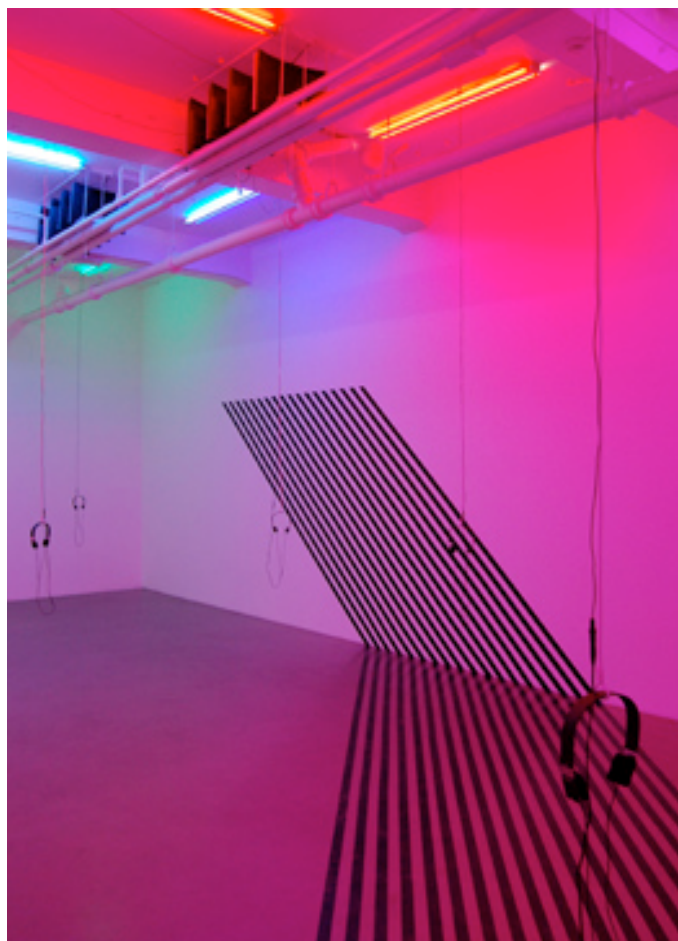
Utstillingen er konvensjonelt montert, i et passe slitt, passe oppusset tidligere industrilokale på Grønland i Oslo, Rommet er hvitt, innredningen er minimalistisk; det er objekter som stilles frem for vår kontemplasjon, og de er på en LP. Valget av en hvit, ganske stor benk med god plass, en sort Rega platespiller og sorte høyttalere fra Bang og Olufsen, (som også sponser utstillingen), er neppe tilfeldig – det hele gir et inntrykk av kontrollert, eksklusiv forfinethet, eller kanskje bedre – en konsentrasjon

om verkene, ikke omgivelser eller publikum, slik man finner det i mindre polerte sammenhenger. Utstillingen ser ut som en audioinstallasjon fra 2001 – en romodysse, eller stereoanlegget til Børre Sætre. Lekkert.

Men utstillingen er ikke bare en LP; i tilstøtende rom henger 11 hodetelefoner – én for hver kunstner. Rommet er fargelagt med lys, og et felt med striper er malt på gulv og vegger slik at det ser ut som om stripene reflekteres når de treffer en kryssende flate – en assosiasjon til tekniske aspekter ved lyd. Stripene er tatt fra omslaget til LPen, og henviser også til gamle dagers lineære media – lydbånd. Igjen stramt og sobert, og godt er det, for begge rommene er som akustiske katastrofer å regne for fremføring av lyd - parallelle flater av betong.

Kuratorene har ønsket å skape tilgjengelighet; og har derfor styrt innholdet slik at enkelte verk har blitt klippet ned til passende lengde – ingen verk har vesentlig lenger varighet enn 8 minutter, de fleste er mye kortere. LP-formatet gir plass til tekst og grafikk, og både omslag og innerpose gir informasjon om verkene og kunstnerne. Varigheten på hvert enkelt verk er også oppgitt, og det er lurt, fordi det hjelper oss i disponeringen av vår konsentrasjon. Teksten er holdt på engelsk, og utstillingens neste stopp er Göteborg.

Så til verkene:

Kira Kira (IS). *Poltergeist Cuckoo* er elektroakustisk komposisjon. En tydelig manipulert barnestemme i en uvirkelig skrekkfilm-atmosfære spør oss om hva tid er, og gir et utydelig svar helt på slutten av verket. Stykket er kort, og siden ingen formelementer utvikles, verken i kombinasjon eller alene, fokuseres oppmerksomheten på spørsmålet barnestemmen stiller. Slik sett er dette verket temmelig magert, også fordi lydmaterialiet ikke er stort. Men mitt øre ønsket at også det omliggende lydmaterialiet, ikke bare stemmen, ble brukt til å fortelle en historie. Lydene gir mer enn nok å ta av, og verket ville fremstått som mer gjennomarbeidet dersom elementene slik ville trukket i samme retning. En god sats, men må følges opp nedover i bakken, for å si det med søndags-NRK.

Bo I. Cavefors (SE). *Liberty and Equality* er utstillingens lengste verk, og vi hører Cavefors selv lese sin tekst. En litt gammel, selvsikker stemme gir oss en fortelling om forelskelse og begjær, knulling, kunst og skaperkraft. Innspillingen har skjedd i et lite rom hvor resonansen er tydelig, og slik skiller denne relativt tradisjonelle teksten seg fra Aksel Henies innspilling av Bukowski, for å ta en forfatter som beveger seg i samme selvutleverende modus som Cavefors. Når innspillingen tydelig ikke er gjort i et akustisk tilpasset studio, styrkes inntrykket av intimitet og personlig utlevering; stemmen lever mer, og det kjennes ut som om man er tilstede selv. (De færreste av oss bruker mye tid i akustisk døde rom, som er nyttige i forhold til nåtidens krav til musikkproduksjon, bygget etter et ideal som oppsto for en 70-80 år siden.)

Historien gir blikk inn i en livsinnstilling hvor kunstnerisk praksis og livsførsel på kanten av det normalt aksepterte (homoerotisk, 1956) smelter sammen, og vi blir lett interessert. Interessen holdes også av selve fremføringen, som er litt slomsete artikulert og dermed mer personlig – dette virker som ekte saker, nærmest dokumentarisk, på samme måte som mye fra Beat-generasjonen, altså motsatt av Beat for Beat. Ett kunstgrep som må nevnes er at det tidvis ligger litt forsiktige forstyrrende lyder under, men det kan nesten like gjerne være lydlekasje som bevisst komposisjon.

Chisel (NO). *Notions Never Promise* er et stykke for elgitar som ønsker å forholde seg til både folkemusikk og hardrock. Innspillingen later til å være gjort lag på lag i et hjemmestudio, og klangpalett og teknikk gir dette et monotont uttrykk som styrkes av de repeterende figurene som veksler, men ikke utvikles. Kompositorisk, fremføringsmessig, og teknisk blir dette temmelig hjelpeløst, og assosiasjonene til genrene som ble nevnt innledningsvis er vanskelige å få tak i, selv om man med en viss velvilje kan spore en viss folkemusikkinspirasjon.

Tittelen på verket kan imidlertid antyde en dobbeltbunn, og jeg er neimen ikke sikker på om ikke dette er et spill med meg som lytter. Programnoten holder neppe det den lover, og det blir lett å tro at kunstnerens poeng ligger både i å lage noe som fremstår som naivt, og i det å stille naiviteten selv til skue. Her ligger det en interessant kommentar, om enn godt skjult. Det er lytterens velvillighet det avhenger av.

Ingvild Langgård og Thora Dolven Balke (NO). *I Wanna be Loved by You Reversed* og *I Wanna be Loved by You* er et snedig verk som er gjennomført med stor dyktighet. Kunstnerne har spilt inn Marilyn Monroes kjente slager baklengs, og så snudd den baklengse innspillingen. Å få dette til med slik troverdighet som denne innspillingen har, krever sangteknikk og kyndig intonasjon, samt god timing og et godt grep om slagerens dramaturgi. I tillegg synger de av og til tostemt.

Lydkvaliteten er god, innspillingen er gjort i et studio som ikke gir resonanser slik Cavefors' innspilling har, og de har brukt en mikrofonteknikk som også gir den forførende intimiteten som Monroes originalinnspilling har. Baklengs innspilling og reversering av den endrer allikevel den opprinnelige sangen; både tekst. og klanginnhold. Klangbehandlingen gjør at det virker fremmedgjort – altså en kommentar til Monroes uforbeholdne tilbud til sin utkårede, og reverseringen stiller spørsmål om motsetning – vil kunstnerne egentlig ikke elskes i det hele tatt, eller legger reverseringen opp til å vise at kjærlighet har en kostnad?

Leander Djønne (NO). *Fight for the Right to be Silent* går fra å være en eventyrfortelling til å skrike ut om ondskap og urettferdighet i verden. Kunstneren skaper bevisste brudd gjennom ordbruk, pauser, akustiske settings og temposkift. Verket avsluttes med en ekkosløyfe som toner ut, og har slik ingen egentlig slutt.

Et eventyr flyttes raskt til nåtiden gjennom bevisste valg av ord, og introduksjonen av en predikant-liknende stemme bringer tankene over på borgerrettskampen i USA på 60-tallet. Vi er i en vedvarende nåtid, en situasjon som ikke tar slutt. Dette er en dystopi, en mørk fremtidsvisjon, og kunstneren viser oss denne gjennom å la to forskjellig klingende deler utvikle seg mot det samme resultat, pluss gjennom ekkosløyfen som toner ut, men ikke tar slutt. Et dokumentarisk preg finnes også her, gjennom en rufsete innspilling i støyfylte omgivelser, og tydelig forvrengning. Verket er tungt, og implisitt moralistisk som en politisk vekkerprediken. Formgivningen følger innholdet godt, og dette er en ubehagelig opplevelse. At fortellerstemmen er slangens er neppe tilfeldig.

Pär Thörn (SE). 786 begynner med en betydningsrik frase fra muslimsk trosbekjennelse. Frasen er numerologisk representert med tallet 786, og stykket er komponert med to sinustoner som materiale, begge på 786 Hz.

Stykket er konsekvent gjennomført i forhold til komponistens lille materiale, og er sammenhengende på den måten at det er vanskelig å skille ut enkelte deler langs tidsaksen. Slik passer det utmerket sammen med mye i den eksperimentelle elektroniske musikken og støymusikken. Det blir allikevel fort monotont – komponisten har gjort det temmelig vanskelig for seg gjennom å bare ville arbeide med én frekvens. Riktig nok gir lydstyrke, interferens og faseforskjeller muligheter for å skape musikalsk form, men det blir allikevel litt lite å lytte til.

Det idémessige forblir hemmelig dersom man ikke har lest teksten, og selv om et muslimsk vers som ikke må nedtegnes med ord (fordi det slik kan besmittes med urent materiale) er et artig utgangspunkt, er det vanskelig å høre noen sammenheng mellom denne idéen og det klingende resultatet. Det er kanskje heller ikke meningen – komponisten kan ha ønsket å spenne opp forhold mellom abstraksjon og trosutøvelse for vår kontemplasjon, for å gi til beste et inntrykk av hvordan troens *form* kan uttrykkes med lyd, sitt forhold til islamsk bruk av numerologi, eller noe annet - men veileder oss i liten grad her. Verket blir slik sett veldig åpent – alt og ingenting.

Leif Holmstrand (SE). *Beware Of* er vokaldelen av en innspilling som ble gjort i 2000. I rock- og pop-produksjoner legges alltid sangen på sent i prosessen, og artisten synger til playback fra resten av bandet. Litt av dette lekker alltid inn på sangsporet, slik det høres her. Vi hører altså vokalen i en popsang, med lange pauser i mellom, der det med full miks ville vært komp, gitarsoli osv. Leif Holmstrand synger ikke verst, men teksten er ikke minneverdig, og fremføringen er ordinær. Det er uklart for meg hvor lydkunsten ligger i dette verket – verket fremtrer som en påstand uten støtte, verken i indre utvikling eller i kontekstualiserende materiale.

Iwo Myrin (SE). *Nocturnal Hunt* består av ultrasoniske lyder fra flaggermus som er tatt opp ved Katarinakirken i Stockholm – i fortiden åsted for mange hekseprosesser. Lydene er transponert ned til hørbart område, og dette verket blir slik en form for forsiktig rekomponert feltopptak, i tradisjonen soundscape komposisjon. Lydmaterialet er interessant, og man hører tydelig flaggermusenes bruk av korte pulser hvor de bruker ekkoene for å plassere og finne ting i sine omgivelser - de jakter på ting i tre dimensjoner, og må gjøre langt mer kompliserte beregninger enn mennesker må for å finne mat, også tatt i betraktning at de ikke kan se.

Flyten i stykket er jevn, og viser lite jaktdramatikk annet enn gjennom tetthet i lydbildet. Slik sett er kunnskap om flaggermus og deres blinde orientering vesentlig for å dekode verket. Verket heter *Nattlig jakt*, og tittelen henspiller slik et klassisk perspektiv fra soundscape-komposisjon der fascinasjon av materiale, og speiling av prosesser i omgivelsene, legges til rette for meningsdannelsen.

Bjargey Olafsdottir (IS) bidrar med tre verk. *Too Many Vodkas*, *You Said You Were Hung Over*, og *Young Jack*. Kunstneren hvisker til oss intime betroelser og betraktninger om tredjepersoner, og det er intonasjon og formulering som bæres frem. Hun henvender seg i intimsfæren, og temaene er også private. Vi får et sterkt inntrykk av et menneske som sliter litt, og som har en vanskelig sinnstilstand. Verket er i slekt med radioteater, og et eksempel på kunst som griper etter nye materialer – som ord er i ferd med å bli, både skrevne og talte. Verket har en anstrengt undertekst, og passer godt inn i det mørke narrative som kuratorene har lagt opp til.

Vinyl terror & horror (DK). *Off the Record* fremstår som en elektroakustisk komposisjon med en klangpalett hentet fra skrekkfilmen. Ukjente lyder med skjult

opphav flyter rundt oss , ofte på halv hastighet og i revers. Som Halloween-spor er dette fint, men som komposisjon blir det litt enkelt og uten utvikling av verken klang eller klangens funksjon som bærer av strukturelle endringer. Spektraene er lagt tett og maskerer hverandre, lydkvaliteten er begrenset, men det er allikevel lett å høre at komponistene har lagt inn forskjellige perspektiver og ønsker å gi varierende grad av nærhet til lydkildene. Stykket oppleves nok best gjennom imaginær lytting, slik vi gjør på kino, når vi villig vekk iscenesetter handlinger med materiale som egentlig ikke hører til. Dette er lyddesign.

Ragnar Kjartansson (IS). *Hurt the One You Love.* Her hører vi kvinnegråt, tatt opp i et lyddempet rom. Gråten blir slik isolert, og selv om den varierer og utvikler seg gjennom toktene, forblir den ensom. Man får inntrykk av at gråten har vart en stund. Intonasjon og formulering er like viktig her som i Olafsdottirs verk, og den som lytter får delta i menneskelig sorg, overbevisende presentert.

Den direkte emosjonelle appellen har et skjær av å være kalkulert, fordi den later til å satse på at jeg vil gjøre min reaksjon, ikke den foregitte sorgen, til verkets egentlige objekt. Slik er verket i en brytekamp med utstillingens fokus på fortelling, og det er jo en artig avslutning på plata.

--

Som lydkunstutstilling skiller Vodou seg fra tidligere eksempler i Norge - Ballongmagasinets viltre og perspektivrike genreblanding fra Galleri F15 fra noen år tilbake, og Sleppets ambisjon om å komme Grieg nærmere inn på livet gjennom feltopptak fra et naturskjønt vestlandsområde. Vodou er stram, mager og konseptuelt sterk, og navnet er valgt på grunn av assosiasjonene det gir til litt trolske, mørke fortellinger, noe av det vi finner i den nordiske eventyrskattens moralfilosofi.

Lydkunst er et på mange måter ugripbart felt, og den vanligste fellesnevneren er opptatthet av lyd som materiale, enten fysisk eller idémessig. Kuratorenes valg av narrativ som hovedfokus avgrenser dermed Vodou fra sin mangefasetterte kontekst, og skaper en dreietone som verkene kan betraktes ut fra. Selv om verkene i utstillingen er både forskjellige og ujevne, så synes jeg kuratorene kommer heldig fra det, kanskje nettopp fordi de styrer inngangen til verkene slik at våre forskjellige søkealgoritmer i alle fall starter fra samme sted.

Verkene spilles fra LP, og både på grunn av mediet og presentasjonsformen dyttes vi i retning av en lytting slik vi tydeligst finner den i musikken. Det dreier seg ikke om materialet eller formgivingsprosessen, det dreier seg om formen materialet har fått, og fortellingen som spilles ut. Vi kan ikke her la assosiasjonene vandre slik de gjør i en installasjon – her kommer nye inntrykk i et jevnt tempo, og vi må annamme objektene slik de blir presentert i stedet for å la våre egne assosiasjonsskapende evner overta, slik de gjør når det enten skjer veldig lite i det som presenteres, eller når vi kan ta en pause for så å gå tilbake. Siden vi er i en ukjent verden hvor stilen ikke er forhåndsdefinert, så er det bare å slakke ned forventningene og gi seg over, og kanskje ha assosiasjonene fra utstillingstittelen med som et bakteppe.